

СЕКЦІЯ 2.

КОНСТИТУЦІЙНЕ, АДМІНІСТРАТИВНЕ І АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Дранчук (Мацьків) Л. М.

студентка IV курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного та фінансового права*

Цимбалістий Т.О.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОАЛІЦІЙНОЇ БІЛЬШОСТІ У ПАРЛАМЕНТІ – ЧЕРГОВА КРИЗА ПАРЛАМЕНТИЗМУ...

Постановка проблеми. Верховна Рада – єдиний законодавчий орган в Україні. Його рішення, відповідно до компетенції парламенту, визначають напрями державної політики та подальший розвиток держави загалом. Після набуття чинності ЗУ «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 року відновлено юридичну силу положення ч. 5-8 статті 83 Конституції України, згідно з якою у Верховній Раді України за результатами виборів і на основі узгодження політичних позицій формується коаліція депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України [2].

Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України формується протягом одного місяця з дня відкриття першого засідання Верховної Ради України, що проводиться після чергових або позачергових виборів Верховної Ради України, або протягом місяця з дня припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України, а також відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції щодо кандидатур до складу Кабінету Міністрів України.

Засади формування, організації діяльності та припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України встановлюються Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України. Однак щодо положення про регулювання порядку організації Регламентом ВРУ видається сумнівним, адже в чинному на сьогоднішній день ЗУ «Про регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. жодних положень

про порядок формування, склад коаліції, немає. Однак раніше Законом України «Про Внесення змін до Закону України «Про Регламент Верховної Ради України»» від 09.03.2010 р існувала ст. 61 Регламенту, яка визначала порядок утворення депутатських фракцій у Верховній Раді. В статті представлено і визначення поняття коаліції, згідно з яким коаліція депутатських фракцій - це сформоване за результатами виборів і на основі узгоджених політичних позицій та на засадах, встановлених Конституцією України і Регламен-том, об'єднання депутатських фракцій, народних депутатів, до якого входить більшість народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради [1; 3; 4].

Фактично на практиці формування коаліції і зараз здійснюється на її основі, тому доцільним, на нашу думку, буде включити до Регламенту дану статтю в редакції що існувала 09.03.2010 р. Однак цими змінами не вирішити всі нагальні проблеми, що зараз існують в парламенті.

Насамперед доцільно вирішити питання про суб'єктний склад коаліції. Формулювання Конституцією України поняття «коаліція депутатських фракцій» дає підстави вважати що основними суб'єктами її формування виступають депутатські фракції. Однак сьгоднішні події показують що це не зовсім так. Позиція Конституційного Суду з цього приводу також не однозначна. Існує Рішення КСУ від 06.04.2010 р. у справі за конституційним поданням 68 народних депутатів щодо офіційного тлумачення положень ч.6 ст. 83 стосовно можливості окремих народних депутатів України брати безпосередню участь у формуванні коаліції депутатських фракцій, і КСУ ствердно дає зрозуміти, що окремі народні депутати України, зокрема ті, які не перебувають у складі депутатських фракцій, що ініціювали створення коаліції, мають право брати безпосередню участь у її формуванні, тобто на рівні з депутатськими фракціями. Але в іншому рішенні КСУ від 17.09.2008 року, яке є чинним КСУ чітко визначив, що до складу коаліції депутатських фракцій можуть увійти лише ті народні депутати України, які є у складі депутатських фракцій, що сформували коаліцію. Саме належність народних депутатів України до цих фракцій відіграє визначальну роль депутатських фракцій в утворенні коаліції депутатських фракцій [5; 6].

У Рішенні Суд також встановив, що Конституція України визначила суб'єктів формування коаліції депутатських фракцій – депутатські фракції. Із 17 вересня 2008 року конституційний текст не зазнавав жодних змін, як і склад Конституційного Суду України. Чим же можуть бути пояснені такі суперечливі позиції Суду? Крім усього іншого, з формально-правових позицій, рішення Конституційного Суду України «є обов'язковими до виконання на території України, остаточними і не можуть бути оскаржені» (ст. 150 Конституції України). Тому Рішення від 06.04.2010 р. Суд повинен був приймати з дотриманням правових позицій, виражених у його попередніх рішеннях. Натомість Суд продемонстрував правовий релятивізм [7, с. 71]. На нашу думку, доцільним було б визнати основними первинними суб'єктами у

формуванні коаліції – депутатські фракції, і саме вони мають формувати більшість і тільки в тому випадку, коли сформована більшість надавати можливість і позафракційним депутатам поповнювати ряди коаліції. Однак дане проблема законодавчо не вирішена.

На даний час існує проблема щодо порядку виходу фракцій з коаліції, а саме з якого моменту буде вважатися що фракція вийшла зі складу коаліції, з моменту оголошення про це лідером фракції, чи необхідним є подання заяв всіх членів фракції про вихід з коаліції, подібно процедурі формування коаліції. Це положення на даний час принципово важливе, що демонструють сучасні політичні події (першим способом виходу із коаліції скористалась «Радикальна партія О. Ляшка», другим «Батьківщина», постає питання яка процедура є законодавчо чинна), адже коаліція існує доти, доки існує більшість, якщо більшості в парламенті немає, немає і коаліції. Що характерно, то Президент, має право у такому разі розпустити ВРУ і ініціювати позачергові вибори до ВРУ. З об'єктивних причин це не буде зроблено (пропрезидентська партія налічує у парламенті – 136 нар. деп., відповідно це дає змогу президенту впливати на розстановку сил в парламенті, а після виборів ситуація може змінитися).

Спостерігаючи сучасні «потуги» сформувати коаліцію, можна говорити про наслідки законодавчо не врегульованої процедури формування та діяльності коаліції.

Висновок. Проблеми, пов'язані з утворенням коаліційної більшості у Верховній Раді України, спричиняють значимі політичні наслідки. Неспроможність Верховної Ради України в конституційні терміни сформувати передбачену Основним Законом парламентську більшість, а так само її зберегти (зберегти її конституційний характер та кількісний склад), є красномовним свідченням функціональної неспроможності представницького органу в новій системі організації влади. Повторення проблемних ситуацій, пов'язаних з утворенням коаліційної більшості, а так само труднощі, що можуть виникнути навколо процедури формування Кабінету Міністрів України, врешті-решт переконують усіх, і насамперед, політичну еліту, у нездатності Верховної Ради України виконувати роль провідного органу в механізмі влади, тобто у кризі парламентаризму, яку хоча і завуальовано, але спостерігаємо зараз [7, с. 77].

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. ЗУ «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст.143. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-18>.
3. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст.133.

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України Про Регламент Верховної Ради України» від 09.03.2010 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 16-17. – Ст. 134. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1952-17>.

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 68 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частини шостої статті 83 Конституції України, частини четвертої статті 59 Регламенту Верховної Ради України стосовно можливості окремих народних депутатів України брати безпосередню участь у формуванні коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України від 6. 04. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-10>.

6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 105 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частин шостої, сьомої, дев'ятої статті 83 Конституції України (справа про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України) від 17.09.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-08>.

7. Мартинюк Р. Інститут парламентської більшості у вітчизняній політико-правовій практиці / Р. Мартинюк // Вибори та демократія. – 2010. – № 2-3 (24-25). – С. 69-77.

Карий В.В.

студент IV курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри

кримінального права та процесу,

декан юридичного факультету ТНЕУ

Банах С.В.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Тема децентралізації влади в Україні обговорюється ще з часу проголошення незалежності нашої держави, проте реальний процес реалізації та впровадження її у систему вітчизняного законодавства розпочався лише після Революції гідності. Ключовим елементом становлення та зміцнення засад правової, демократичної, соціальної, міцної суверенної держави та громадянського суспільства є характер взаємовідносин між державою та окремим громадянином, що найефективніше здійснюватиметься за посередництва територіальної громади. Характер цих взаємин найяскравіше розкривається в системі місцевого самоврядування.

Побудова такої системи місцевого самоврядування, яка дозволить реалізувати права й свободи громадян, можливості і потенціал територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення, є одним з основних пріоритетів розвитку українського суспільства [1, с. 277]. Саме